

SLOVENSKI NAROD.

Iskaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računata se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. na četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. Za osnanila plačuje se od tiskarne petkrat po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolijo fr. kovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, osnanila, t. j. vse administrativne stvari.

Telefon št. 34.

Nabrežinski in devinski izgredi pred sodiščem.

Ministerski predsednik grof Thun je v seji poslanske zbornice dne 14. oktobra v znamenem s.o.-jem govoru radi protitalijanskih demonstracij izjavil, da prepreči vlada vse kar bi moglo kaliti priateljstvo razmerje z Italijo, da bo v prvi vrsti ukrenila vse, kar treba, da se onemogoči ponovitev izgredov proti italijanskim državljanom na avstrijskih tleh, v drugi vrsti pa da bo porabila vs o strogoost, zakona, da poskrbi napadencem hitro, sigurno in popolno zadoščenje.

Obljubo ministerskega predsednika je tržaško kazensko sodišče izpolnilo doslovno tako, da je grof Thun lahko zadovoljen, in da bodo s tržaškimi sodniki zadovoljni tudi tisti elementi, kateri se čutijo poklicane, zastopati želje in pritožbe primorskih Italijanov v rimskem parlamentu, in katerih beseda na merodajnih mestih navadno več zaleže, kakor besede slovenskega ali hrvatskega poslanca v avstrijskem državnem zboru.

Obravnave proti tistim, ki so bili obdolženi protitalijanskih izgredov v Nabrežini in Devini, so trajale ves teden in bile so polne razburljivih in pretresajočih momentov, a kar mora vsakoga najbolj pretresti, to je razzodba, katero je izreklo tržaško sodišče.

Ta razzodba je vzvišena nad našo kritiko in jej je ta vzvišenost zajamčena po tiskovnem in po kazenskem zakonu tako, da se moramo molče ukloniti ter vsako kritiko prepustiti onim, katere štiti poslanska imuniteta.

Ni nam pa zabranjeno, opozoriti na neke okolnosti v izrečenih sodbah samih, in sicer na tiste, ki so tudi sunaj slovenskih mej obudile senzacijo.

Prva taka okolnost je izredna visokost prisojenih kazni. Zgodilo se ni samo vse to, kar je ministerski predsednik obljubil v rečenem svojem govoru, ampak zgodilo se je še več, kajti vsa strogoost zakona se ni porabila samo proti tistim, ka-

teri so bili spoznani krivimi, da so italijanskim državljanom storili kaj žalega, nego porabila se je tudi proti vsem drugim in zlasti proti devinskemu županu Plesu, kateremu je sodišče prisodilo osem mesecev težke ječe, ker je smatralo za dokazano, da je pri napadu na „Legino“ posloplje v Devinu storil hudodelstvo s tem, da je ploskal napadalcem in zavpil „Dol z Lego“, dočim je bilo več drugih obtožencev, ki so vpili „Dol z Lego“, oproščenih.

Poleg drakonične strogosti razzodb je zanimivo tudi to, da je sodišče pri vseh drugih obtožencih uvaževalo njih razburjenost, nastalo vsled zavratnega umora cesarice, ter to razburjenost upoštevalo kot olajševalno okolnost, dočim pri Plesu te olajševalne okolnosti ni pustilo veljati, ampak jo izrečno odklonilo ter v razzodbi tudi izreklo, da je Ples očitanih mu dejanj sumljiv radi tega, ker je prononciran Slovenec.

To, kar smo navedli, so fakta, katera izkazuje razzodba sama, in nikaka kritika sodišča ali razzodbe, katere si niti v tako skromni meri ne dovolimo, kakor si jo je dovolila praška „Politika“, ki je z dvema besedama povedala svoje mnenje. Toda že ta fakta upravičujejo v občno pričakovanje, naj se na pristojnem mestu izpregovori o teh obravnavah, ki nas v nekih ozirih tako živo spominjajo na one obravnave, katere so se vršile v Pragi takrat, ko se je češki namestnik imenoval Fran grof Thun-Hohenstein.

Hrvati in Srbi.

(Konec.)

Da rečemo koju i o hrvackome državnome pravu.

Sve ono, što danas istinski postoji, morala je samo potreba izazvati. Svaki narod ima prava na svoj samostalni kulturni i politički život, nu ako se jednome narodu prigiječenom od drugog naroda ne da samostalen život, samo potome, što je on narod tega i treba imati po tome prirodne zakonu i zakonu čovječnosti, nego mu se dovikuje: Nemaš zakonskog prava na život, te ne možeš ni

živjeti, onda se taj narod trudi, da i tome zahtevu odgovori i da nagje zakonskog prava na život. No kakva je to užasna zabluda i jezuitizam, da pokažemo. Po toj analogiji traženja zakonskog prava na život svaki bi se narod ili čovjek trebao roditi odmah u ruci sa nekim, sa Najvišeg Mesta, sankcijama i privilegijama na pravo na život. Danes je taj zakon čovječnosti prema individuumu svuda primljen, te čim je neko rođen i živi, ima i pravo na život. Ali što je svuda prema individuumu osvojena, to danas nije u Avstro Ugarskoj prema čitavim narodima, no so sve ne-nemačke i ne-madžarske narodnosti gnjave i odriče im se pravo na samostalan život. Mađari dovikuju ne-madžarskim narodnostima: Morate mađarski državljan biti, jer živite u Mađarskoj, a nemate zakonskog prava na svoj samostalni narodni život, a izlazi: Nismo vam ga mi dali, a ne možete nas prisiliti, jer smo mi jači. To isto biva i u Avstriji. Da bi se ugnjetavskim narodima doskočilo, onda se traži i zakonski oslonac na samostalni narodni život. Onda se veli na primjer mi Česi imamo zakonsko pravo na samostalan državni život, jer smo mi ušli u obim Avstrije samo tako što je Avstrijski car venčan za Českog kralja; ili mi Poljaci smo već toliko vekova imali svoju samostalnu državu pa ste nam je vi silom uništili i mi je na osnovu zakona čovječnosti tražimo natrag.

Najzad mi nemamo ništa protiv toga zakonskog državnog prava ali ga ne možemo svuda usvojiti, jer tom analogijom braća Slovenci pa onda i drugi narodi kao naprimjer Jermeni i Rusini nemaju prava na svoj samostalan narodni i državni život samo, zato što nemaju tog državnog prava, za šta u ostalom oni nisu krivi, a što se protiv samome zakonu humanizma. — E to zašto nismo za državno pravo, nego smo za to, da svaki narod u svojim etnografskim granicama ima pravo, bez ikakvih drugih obzira, na svoj samostalan narodni i državni život. Hoćemo prirodno pravo u etnografskim granicama naroda, a ne državno. — Brat „Rodoljub“ na kraju dovikuje:

LISTEK.

Miroslav Tyrš.

(Na „Tyrševem večeru“ ljubljanskega „Sokola“ predaval Viktor Murnik.)

(Dalje.)

Tyršovo nazivoslovje ni nikakšna prestava nemških ali francoskih izrazov, ampak vesokozi izvorno, v duhu češkega jezika sestavljeno; točno in dosledno je osobito prosto vseh fantastičnih izrazov, katerih zlasti v starejši nemški terminologiji kar mrgoli. O njegovem vojaškem nazivoslovju pa sta se vojaška strokovnjaka major Burian in stotnik Čenský, ki sta sama poskusila jednako delo, izrekla, da je glede zvočnosti in jedrnatosti klasično.

Isto leto je objavil Tyrš „statistično-historični pregled sokolskih društev“, leto prej pa je izšel prvi sokolski koledar „Sborník sokolský“, v katerem je Tyrš l. 1867 priobčil „Hod olympický“, kjer popisuje olimpijsko slavje in njegov veliki pomen za Grke.

Leta 1869. se je na Tyršovo vzpodbudo ustanovilo „telovadno društvo praških gospej in devojk“.

Da bi se razumevanje sokolske ideje kar najbolj razširilo mej češkim narodom, prirejal je praški „Sokol“ izlete in javne telovadbe. Izleti so imeli Sokole vaditi v krajnem korakanju in jih utrditi v

prenašanju vremenskih neprilik, žeje, vročine, mraza; javnim telovadbam je bil namen pokazati, na kakšen način je krepiti telo in je vzdržati zdravo in močno ter vabiti češko mladino v sokolski krog. Na izletih, včasih večdnevnih, je po več sto praških Sokolov pod vodstvom Tyrševim korakalo po 8 do 9 ur na dan. In marsikje se je vsled sokolskega poseta ustanovilo novo sokolsko društvo; že isto leto, kakor praški „Sokol“, se je osnovalo na Češkem 8 sokolskih društev, skoro toliko, kakor pri nas v 35 letih!

V letih 1867 in 1869 je razvil praški „Sokol“ najživahnejše svoje delovanje; bila so pa to tudi leta najintenzivnejšega duševnega dela Tyrševega. Nebroj slavnostij, katerih se je „Sokol“ bodisi udeležil, bodisi jih priredil sam, tehnično vodstvo „Sokola“, „Zakladove telocviku“ — temelji telovadbe, glavno delo Tyrševa, katero je takrat spisaval, poleg tega še poslanski mandat“), so vzeli Tyršu ves čas po dnevu, tako da je moral leposlovju posvetiti noč. Ni se torej čuditi, ako je zasadila vanj svojo kal nervozna bolezen, ki ga je pozneje uničila. Na zimo 1869 l. je začel bolehati in odšel se

* „Politika“ v Tyršu ni našla posebne ljubezni. Nebrojne napake takratne češke politike so se, kakor piše dr. Grégr, „protivile bistremu in logičnemu duhu“ njegovega, in neskončne te spletke in kompromisi niso mogli biti po volji tako odkritemu značaju“.

je lečit v Waid ob Bodenskem jezeru. Da bi obvladal melanholijo, ki se ga je lotila, začel je zopet delati. „Temelje telovadbe“, ki so že l. 1868. začeli izhajati v zvezkih, je še jedenkrat kritično preiskal in deloma predelal sokolski telovadbeni sestav. Po sedemletnem premišljevanju je tako dovršil delo, kateremu ni podobnega v vseh tujejezičnih slovstvih, s katerim se je češka telovadba do cela osamosvojila.

Tyršev telovadbeni sestav je popolnoma izviren, zasnovan na znanstveni podlagi, prilagoden češkemu narodnemu značaju in izključujoč vse, kar ni primerno estetičnim načelom, sposoben, narediti telo ne samo močno, ampak tudi lepo; glavne njegove vrline so logična doslednost, izredna preglednost in zategadelj metodičnost in lahka priučnost. Vaje je razvrstil Tyrš po sorodnosti telesnih položajev in gibov v 4 stroke, stroke deloma v razrede in le te v panoge, deloma takoj v panoge, ki se dalje dele v vrste, v katere so vvrščeni posamezni prvki (elementi). Tako loči n. pr. vaje na orodju — panogo stroke: orodne vaje — v 12 vrst, ki si slede po svoji sorodnosti in se izključujejo mej seboj, in ravno ob tej točni razvrstitvi tvarine in izključljivosti posameznih vadbenih vrst visi jasnost, preglednost in praktičnost Tyrševga sestava; ravno zategadelj pa je moči iz raznih prvkov z matematično natančnostjo po kombi-

o regulaciji Donave na Nižjem Avstrijskem in predloga o uredbi plač drž. slug.

Dunaj 25. novembra. Krščanski socijalisti so se po današnji seji lotili predsednika Fuchsa, ker je ta v svojem govoru cesarja imenoval kralja češkega, a Fuchs jih je odločno zavrnil.

Dunaj 25. novembra. Minister zunanjih del, grof Goluchowski, ogrski domobranski minister Fejervary in vojni minister Krieghammer so prišli danes sem.

Budimpešta 25. novembra. V parlamentu vlada danes mir. Zbornica nadaljuje razpravo o indenniteti. Pred parlamentom se je dopoldne zbralo nekaj na demonstracije pripravljajočih se ljudij, katere pa je policija hitro razpnila.

Carigrad 25. novembra. Sultan je ruskemu carju brzoglasno sporočil, da je sklep velesil, poveriti vlado Krete grškemu princu Juriju, naredil nanj in na vse turške državljanse najmučnejši utis — ter zajedno carja prosil, naj prepredi, da princ Jurij ne pride na Kreta.

Melusine mazilo za lice

odstranjuje v najkrajšem času vsakovrstne pogo, lisaje in mozolčke (spuščajje). — Popolnoma neškodljivo. 1 lonček 35 kr.

Higien. medicinično milo zraven 35 kr. (387—39)

Jedina zaloga — **deželna lekarna Ph. Mr. M. Leusteka** Ljubljana, poleg mesarskega mostu. Telefon št. 88.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 23. novembra: Silvester Kržan, hlapec, 73 let, Marija Terezije cesta št. 16, ostarelost.

V deželni bolnici:

Dne 22. novembra: Jakob Plestenjak, dninar, 77 let, ostarelost. — Lorenc Gerkman, gostač, 60 let, rak.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m.

Novembra	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padarina v mm v 24 urah
24.	9. zvečer	722.1	4.8	brezvetr.	dež	
25.	7. zjutraj	725.6	8.4	sr. sever	del. jasno	6.3
	2. popol.	725.8	15.3	sr. jzah.	pol obl.	

Srednja večerajnja temperatura 4.2°, na 25° nad normalom. Ob deževnem vremenu lepa jutranja zarja, zahod črno prevlečen.

Dunajska borza.

1/2 državne srečke iz l. 1854 p. 250 gld.	165	gld.	50	kr.
Državne srečke iz l. 1864 po 100 gld.	197	"	—	"
Dunavska reg. srečke 5/16 po 100 gld.	180	"	50	"
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zasf. listi	98	"	—	"
Akcije anglo-avstr. banke po 200 gld.	153	"	50	"
Ljubljanske srečke	74	"	—	"
Rudolfove srečke po 10 gld.	25	"	50	"
Kreditne srečke po 100 gld.	202	"	—	"
Framway-društ. velj. 170 gld. a. v.	547	"	50	"
Papirnati rubelj	1	"	27 1/2	"

Lujiza Widmaier naznanja v svojem in v imenu vseh družih sorodnikov tužno vest, da je Bog vsemogočni poklical k sebi našo iskreno ljubljeno, nepozabno teto, oziroma staro in prastaro teto, gospo

Cecilijo Uranič roj. Polc

uradniške vdove

danes ob 4. uri zjutraj po dolgi, mučni bolezni, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče v 86. letu njene starosti.

Zemski ostanki drage ranjce se bodo v soboto dne 26. t. m. ob 1/4 uri popoldne iz hiše žalosti na Marije Terezije cesti št. 5, prenesli na pokopališče k sv. Krištofu in tam položili v lastno rakev k zadnjemu počitku. (1832)

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi Marijinega oznanenja.

Drago pokojnico priporoča se v brunno molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1898.

Mesto vsacoga drugega naznanila.

(Venci se hvaležno odklanjajo.)

Naznanilo.

Z ozirom na bližnjo svetovno razstavo v Parizu namerava podpisane pričet

javen večerni učni tečaj

za omikance vseh stanov, da se hitro, a temeljito nauče francoskega jezika v besedi in pismu, in to brez knjige

s pomočjo sluha

po njegovem posebnem metodičnem navodilu (po narekovalni metodi).

Pouk bude v učilnici št. XII. v I. nadstropju c. kr. višje realke (nasproti stopnicam) in sicer v nemškem jeziku vsak ponedeljek, torek in četrtek od 5. do 6. ali pa od 6. do 7. ure zvečer.

Mesečna nagrada je ob zadostni udeležbi določena s 4 gld. brez upoštevanja eventualno zamujenih učnih ur. Zglasila je po dopisnici pošiljati podpisancu. Ustna zglasila prejema iz prijaznosti tudi knjigarna Fischer. Pouk prične dne 28. novembra 1898.

Prof. Avg. Němeček (1798—3)

Karlovka cesta, vila Duffé.

Ces. kr. avstrijske državne železnice

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1898. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Praga čez Trbiž, Ob 12. uri 5 m. po noči osebni vlak v Trbiž, Beljak Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ausse, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd; čez Amstetter na Dunaj. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lenc - Gastain, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Geneve Paris; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzeuj Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — Praga v Novo mesto iz v Kečevje. Mešani vlaki: Ob 6. uri 15 m. zjutraj, ob 12. uri 55 m. popoldne, ob 6. uri 30 m. sveder. — Prilhed v Ljubljano j. k. Praga iz Trbiža. Ob 5. uri 46 m. zjutraj osebni vlak v Dunaj via Amstetten, iz Lipskega Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Ausseca, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopoldne osebni vlak s Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lenc-Gasteina Ljubna, Celovca, Lince, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osebni vlak v Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. sveder osebni vlak s Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla — Praga iz Novega mesta in Kečevja. Mešani vlaki: Ob 8. uri 19 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 35 m. sveder. — Odhod iz Ljubljane d. k. in Kamnika. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10. uri 25 min. sveder, zadnji samo ob nedeljah in praznikih v oktobru. — Prilhed v Ljubljano d. k. iz Kamnika. Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 min. sveder., poslednji vlak samo ob nedeljah in praznikih v oktobru. (1044)

Trgovski pomočnik

vešč manufakture, se takoj vzprejme pri Jos. Medvedu v Novem mestu. 1831-1

Lepa mesečna soba

s kabinetom, s posebnim vvhodom in zelo lepim razgledom na trg, odda se nemeblovana takoj v Rožnih ulicah št. 15 za zelo nizko mesečno ceno 10 gld. Vpraša naj se v hiši istotam. (1824—2)

Za jubilejsko razsvetljavo

oddajata (1828—1)

stearinske sveče

prve kakovosti in najvišje svetlobe po originalni tovarniški cent Kavčič & Lilleg v Prešernovih ulicah.

Fran Lautičar

učitelj

Franja Lautičar rojena **Pesjak**

poročena.

U Hamni gorici, dne 24. listopada 1898. (1829)

Juan Dolžan

trgovec

(1830—1)

Josipina Dolžan roj. **Urbančič**

poročena v Predvoru dne 23. novembra 1898.

Hranj.

Tupalže.

VIZITNICE Narodna Tiskarna. priporoča

Ivan Kordik

zaloga igrač in galanterijskega blaga

Ljubljana, Prešernove ulice št. 10—14 pošilja

za cesarsko jubilejsko slavnost

po poštnem povzetju brez stroškov

25 svetilnic, ki goré 5 do 6 ur, cena 3 gld.

50 " " " " " " " " " " " " " 5 " "

Brez držal 1 gld. cenejši. (1812—2)

Izber mnogovrstnih daril za Miklavža in Božič.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Nolli.

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.